

ՁՈՆ ՄԱՅՐՈՒԹՅԱՆ

Նորթարեար

Մշո դաշտից դեպի Բինգյոլ բարձրացող ճանապարհի վերջին ոլորանի վրա դադար առանք՝ մեկ անգամ էլ նայելու, ամբողջական փեսանելու հարթավայրը: Ներկան այսօրվա դաշտավայրն էր: Բայց Էդվարդ Խոլդաթյանի համար Մշո դաշտն այդ պահին իր խորքում երկրորդ պարկերն էր պահում՝ Էդվարդին փեսանելի, նրա հոգու աչքերով նայելի... Ու այդ պարկերների միջից՝ հեռվից, շա՛ր հեռվից, միայն Էդվարդի համար լսվում էր պապի ձայնը. «Դրախարը թողինք, եկանք...»:

Էդվարդը մեկ անգամ արդեն հասցրել էր լինել Մշո իր պապենական Շեղաղուբ գյուղում, եղել էր ու սիրվել ճմլված վերադարձել: Միրվել ճմլված, որովհետև իր պապի փուն էր գնացել որպես հյուր, և այդ փունը փրկացած ինչ-որ մեկն իրեն ներս էր հրավիրել որպես օտարականի: Պապենական փունը փեսքով նույնն էր մնացել, օճորքն էլ, ծեղունն էլ նույնն էին, բայց շունչն ուրիշ էր, հոտն անգամ ուրիշ էր: Տոհմաձառի հարգն իմացողը հայրական օջախի ծուխն անգամ փարբերում է՝ թոնիր վառողն ի՞ր փայրն էր, թե՛ այն քուրդ պառավը, որ լիքը թռռներով շրջապարված՝ եկվորին ներս էր հրավիրում. «Շոգած եք, թան փամ խմեք»:

«Մրանց համար ամեն հայի այցելություն միայն դա է նշանակում՝ ի՞նչ արմարներ, ի՞նչ գերդասարանի մասունքներ...»: Իր այս մտորումները Էդվարդը ու՛մ մոտ բարձրաձայներ՝ նրանք ի՞նչ պիտի հասկանային:

Տիմա, Բինգյոլի ճամփին, Մշո դաշտի վերջին ծվենն աչքի առաջ, Էդվարդը վերհիշում էր իր առաջին այցելությունը պապերի փուն, հիշում, թե ինչպես փունդարձին Վանաձորում մորը պարմում էր իր ուխտի մասին, պարմում երկար, ամենայն մանրամասներով, և այդ մանրամասն պարմելն ու մոր կողմից շարունակ փրվող հարցերը, փոքր-ինչ խաղաղեցրել էին իր խռոված հոգին:

«Այսպետից Նեմրութ սարը թե երևար, մեկ-մեկ կնայեինք՝ կարոպներս կառնեինք»:
Առաջին օրվա գրույցի վերջում այսպես էր ասել մայրը՝ հայացքը հառելով Բազումի լեռնադաշտի ամենաբարձր գագաթին: Տարօրինակ ցանկություն էր, մտովին պապենական երկրի պարկերներով ապրողի հոգում անթեղված կարոպի՛ արտահայտություն էր, որ հաճախ, շար հաճախ իրեն զգացնել է փախա: Էդվարդը մոր այդ ցանկության մեջ ուրիշ մի պարկեր փեսավ, որ խենթ մի մրահղացման սկիզբը դարձավ: Ջարմանք բան էր, թե ինչպես այդ ծրագիրը մարմին առավ՝ նախապիպ ունենալով իր մորը՝ դարձավ մայրության վիթխարի հուշարձան ծովի մակերևույթից 2707 մետր բարձրության լեռան վրա: Մայրը երազում էր Նեմրութը փեսանել այսպետից՝ Վանաձորից, անհնարին մի բան: Բաբելոնի աշտարակաշինարարությունը ծրագրողներն ու՛ր կամ ու՛մ էին փորձում հասնել, այդ ձեռնարկումը նրանց մայրերի՛ ցանկությունն էր, թե՛ հենց իրենցը: Էդվարդն Աստծուն չէր ուզում հասնել՝ նա Աստծուն արդեն ուներ իր մեջ, և, ըստ Էդվարդի, մայրության փառաբանումն ինքնին Աստծու փառաբանումն է. «Աստված ուրիշ փեղապահ չունի երկրի վրա, բացի մորից»: Ձեռակերպեց այսպես և հավելեց.

- Նշանավոր մարդու, մրածողի կամ գիտնականի ստորագրություն մի փնտրիր այս խոսքերի փակ, սա մայրասիրության, եթե կուզես՝ մայրապաշտության իմ պարկերացումն է, իմ համոզումը:

Կառուցվեց հուշարձանը (քանդակագործ՝ Ս. Ղարիբյան), որ փեսանելի է ողջ Լոռվա աշխարհում: Նեմրութն, իհարկե, այսպետից չի երևում, բայց այդ լեռը, այդ հուշարձանը ուխտապետի է այլևս, ուխտապետի է ու մայրության ձոն, մայրության հանդեպ սեր ու գուրգուրանք առաջացնող կոթող, սրբավայր: Մոր կերպարը բարձրանում, վեհանում, փառավորվում է. ուրիշ ի՞նչ համեմատելի է պետք վսեմ այդ կոչումին հարիր, որը մեն մի բառով ամեն ինչ ասում է՝ Մայր:

- Այո, այդ լեռն այլևս սրբավայր է, և եթե որևէ մեկը կասկածում է, որ մայրը սուրբ է, այդ հուշարձանի հետ գործ չունի:

Իր պատմությունն այս խոսքերով ավարտեց Էդվարդ Խլղաթյանը և գնաց դեպի մեքենան, որ հիմա Բինգյոլի ճանապարհը պիտի բռնի:

Շարունակելի